

۲۱۱ ۵۶۰۷

عدالت و انصاف در آینه آرای قضایی گزیده آراء و تحلیل آن‌ها

«جلد نخست»

تألیف:

محمد خاکباز

مدرس دانشگاه، وکیل دادگستری

دانشجوی دکتری حقوق خصوصی

انتشارات جاودانه جنگل

سرشناسه	: خاکباز، محمد، ۱۳۶۳ -
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: عدالت و انصاف در آینه آرای قضایی گزیده آراء و تحلیل آن‌ها/تالیف محمد خاکباز.
مشخصات نشر	: تهران: جاودانه: جنگل، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۰ص.
شابک	: 978-600-158697-2
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: رویه قضایی -- ایران
موضوع	: Jurisprudence -- Iran
موضوع	: حقوق جزا -- ایران
موضوع	: Criminal law -- Iran
موضوع	: آیین دادرسی -- ایران
موضوع	: Procedure (Law) -- Iran
رده بندی کنگره	: ۴۰ KMH
رده بندی دیویی	: ۵۵/۳۴۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۱۰۹۰

عنوان کتاب: عدالت و انصاف در آینه آرای قضایی گزیده آراء و تحلیل آن‌ها (جلد نخست)

مؤلفان: محمد خاکباز

ناشر: جاودانه - جنگل

ناظر فنی: رضا خسروان

نوبت و سال چاپ: اول ۱۳۹۹

قطع و تیراژ: وزیری - ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۳۵,۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸۶۹۷-۲

تلفن سفارشات چاپ: ۰۲۱-۶۶۴۹۵۲۷۵

دفتر فروش تهران: ۰۲۱-۶۶۹۵۵۶۴۳ - ۰۲۱-۶۶۴۸۶۱۱۵

دفتر فروش اصفهان: ۰۳۱-۳۳۲۰۵۰۵ | **دفتر فروش رشت:** ۰۱۳-۳۳۲۶۵۱۱۳

www.jangal.com

کلیه حقوق این اثر برای مؤلفان محفوظ است.

فهرست مطالب

فصل اول: آرای در زمینه حقوق خصوصی

تعهد به فعل ثالث - جمع اصل تعهد و خسارت	پرونده اول:
مطالبه خسارات از متعهد به استناد تعهد به فعل ثالث	پرونده دوم:
شرط مُردّد، رعایت موازنه حقوق	پرونده سوم:
آی داور و نکات شکلی آن (۴۵۴ تا ۵۰۱ ق.آ.د.م) - وجه التزام (۲۰۱ ق.م) حکم برخلاف مواد ۲۳۷ تا ۲۳۹ براساس قاعده منع سه سر سزاده از حق	پرونده چهارم:
مدالب خسارات ناشی از معامله فضولی	پرونده پنجم:
تلقی افزایش ناگهانی قیمت‌ها به عنوان قوه قاهره (مواد ۲۲۷ و ۲۲۹ ق.م)	پرونده ششم:
توجه به فسخ در دعاوی الزام به تنظیم سند رسمی (ماده ۱۴۲ ق.آ.د.م) تلقی افزایش ناگهانی قیمت‌ها به عنوان قوه قاهره (مواد ۲۲۷ و ۲۲۹ ق.م)	پرونده هفتم:
توجه به تعهدات مقابل و مواضع طایفین	پرونده هشتم:
قابل مطالبه بودن عدم النفع	پرونده نهم:
ممنوعیت اقدام شهرداری مخالف قاعده تسلیم	پرونده دهم:
ممنوعیت اقدام اداره برق مخالف قاعده سلیط	پرونده یازدهم:
مسئولیت مدنی شرکت هواپیمایی به جبران خسارات تأخیر پرواز	پرونده دوازدهم:
وجه التزام گزاف برابر با اصل تعهد	پرونده سیزدهم:
تأثیر به وسیله یا به نتیجه بودن تعهد در دعاوی وجه التزام	پرونده چهاردهم:
استفاده از علامت تجاری مشابه	پرونده پانزدهم:
تکلیف اثبات صحت معاملات مجنون ادواری (ماده ۱۲۱۳ ق.م)	پرونده شانزدهم:
اسقاط تمام خيارات ضمن عقد	پرونده هفدهم:
اسقاط خيار غبن فاحش	پرونده هجدهم:
نقش قاعده موازنه در دعاوی الزام به تنظیم سند رسمی و فسخ	پرونده نوزدهم:
نحوه ارتباط دعاوی الزام به تنظیم سند رسمی و مطالبه باقیمانده ثمن	پرونده بیستم:

پرونده بیست و یکم:	اصل غیرقابل استناد بودن ایرادات در برابر دارنده با حسن نیت ۹۰
پرونده بیست و دوم:	داوری، اعلام تفاسخ مشروط و مطالبه وجه التزام..... ۹۶
پرونده بیست و سوم:	عدم ایجاد حق حبس در صورت موجّل بودن ثمن..... ۱۰۳
پرونده بیست و چهارم:	عدم امکان استناد به سوگند با وجود سایر دلایل - کاربرد اصول فقه در رأی داور..... ۱۰۵
پرونده بیست و پنجم:	دعوی ممنوعیت اشتغال زوجه (ماده ۱۱۱۷ ق.م.)..... ۱۱۰
پرونده بیست و ششم:	درخواست فسخ نکاح به دلیل ضریب هوشی پایین زوجه..... ۱۱۳
پرونده بیست و هفتم:	صوری بودن اسقاط حق عزل وکیل ضمن عقد لازم خارج..... ۱۱۸
پرونده بیست و هشتم:	محدود بودن رسیدگی دادگاه در قلمرو خواسته (بند ۳ ماده ۵۱ و ماده ۲ ق.آ.د.م.)..... ۱۲۱
پرونده بیست و نهم:	نقض فرجامی رأی به جهت صدور حکم در خارج خواسته (بند ۲ ماده ۳۷۱)..... ۱۲۷
پرونده سی و ام:	افزایش یا تغییر اختیار رسیدگی دادگاه با افزایش یا تغییر خواسته..... ۱۲۹
پرونده سی و یکم:	صدور حکم تخلیه در دعوی اثبات وقفیت، خواسته ضمنی..... ۱۳۲
پرونده سی و دوم:	متفاوت بودن مدت موقت از خواسته دعوا..... ۱۳۵
پرونده سی و سوم:	دستور موقت پس از صدور حکم دادنامه نخستین..... ۱۳۷

فصل دوم: آرای در زمینه حقوق عمومی

پرونده اول:	توجه قاضی به آثار اجتماعی صدمه خردی - تخفیف مجازات ... ۱۳۹
پرونده دوم:	بی‌اثر بودن استناد به بخشنامه‌های دولتی در نپرداختن حقوق اشخاص..... ۱۴۲
پرونده سوم:	اقدامات سودمند اجتماعی جایگزین حبس..... ۱۴۴
پرونده چهارم:	اقدامات سودمند اجتماعی جایگزین حبس..... ۱۴۶
پرونده پنجم:	عدم امکان استناد به ضعف حجاب در محرومیت از حقوق استخدامی..... ۱۴۸
پرونده ششم:	مطالعه کتاب به‌عنوان جایگزین حبس..... ۱۵۰
پرونده هفتم:	جعل و استفاده از سند مجعول - معامله صوری..... ۱۵۲
پرونده هشتم:	استقلال قاضی و قوه قضاییه از قوه مجریه - جرم اخلال در آسایش عمومی..... ۱۵۸

سخن نویسنده با خوانندگان

مطالعه حقوق تطبیقی و آگاهی از آرای قضایی کشورهای خارجی چون نظام حقوقی کامن لا و غیره باب رشد فکری ما می‌شود ولی نباید به کلی دچار خودباختگی علمی و فرهنگی شد که این ابتدای تفکر عقب‌ماندگی است. با همه کاستی‌هایی که در سیستم حقوقی ما انتظار اصلاح آن می‌رود؛ به جرات می‌توان گفت: در مناطق دوردست یا نزدیک پایتخت بران ریز، حقوقدانان فرهیخته‌ای چه در کسوت معلم یا نویسنده، چه در کسوت وکیل یا قاضی داریم که دستاوردهای علمی آنان مایه مباهات است. بنده در سال‌های اخیر، آرای مخانی از دگاه‌های تهران و شهرهای دیگر مشاهده کردم که مایه افتخار برای نظام حقوقی ما بود. آری که درون مایه علمی و استدلالی قوی داشت و شایسته نقد و تحلیل در محافل آکادمیک و حقوقی است.

مشاهده این آراء مرا بر این تصمیم استوار کرد تا به مرور زمان اقدام به جمع‌آوری آن‌ها کرده و تحلیل‌های حقوقی خود را همراه آن نمایم تا زحمات قضات صادرکننده آن‌ها نادیده انگاشته نشود. از انجام این کار اهداف مختلفی دارم:

۱. به عنوان یک معلم حقوق بارها از زبان دانشجویان مقطع کارشناسی که هنوز با زوایای اجرایی این علم آشنا نشدند؛ شنیده‌ام که مسائل درس برایمان ملموس و مشهود نیست و تنها جنبه نظری دارد. بنده در حد بضاعت خود کوشیدم تا ضمن نوشتن کتب مختلف و تدریس، آرای مرتبط با مباحث درسی را در کتاب‌ها و کلاس درس خود مطرح نمایم ولی نوشتن این کتاب، فرصت مطالعه عمیق‌تر به آن‌ها و تمام دانشجویان سراسر کشور می‌دهد تا دانش خود را با نمونه‌های اجرایی تطبیق نمایند. در اغلب مجموعه‌های رویه قضایی بجز تعداد کمی از آن‌ها، کمتر به تحلیل عمیق یک رأی پرداخته شده است و بیشتر به کمیت (مقدار) آراء توجه شده است تا کیفیت آن.

۲. در نقد و تحلیل آراء از هرگونه اظهارنظر شخصی و سلیقه‌ای دوری کردم. بدیهی است آرای در این کتاب استفاده شده است که شایسته تحلیل و نقد بوده و بدون درج نام قضات و اصحاب دعوا، تنها از جنبه حقوقی به بررسی آراء پرداخته‌ام.

۳. حرکت کوچک بنده در این کتاب به‌طور مرتب و نهادینه شده در کشورهای پیشرفته چون مجلات دالوز فرانسه صورت می‌گیرد یعنی آرای هر بخش و شهر مورد بررسی در محافل دانشگاهی واقع شده تا آرای علمی تشویق و آرای ضعیف مورد نقد واقع گردد و دروس دانشگاهی به اصطلاح Case study فراگیری می‌شود. مطالعه و تمرین این اثر برای تمام جامعه حقوقی اعم از دانشجویان مقاطع مختلف، وکلاء، قضات مفید خواهد بود. به امید آن که دیگر پژوهشگران نیز این کار را به‌طور تخصصی و در شاخه‌های مختلف حقوقی به‌طور گروهی انجام دهند و بنده نیز به نوبه خود، حاضر به همکاری با این گروه‌ها هستم. امید آن دارم تا بازهم الطاف حق مانند همیشه بریم گرداند و این اثر نیز جاودانه شود و برکت یابد.

محمد خاکباز

۱۳۹۹/۲/۱۴، سحرگاه روز نهم ماه مبارک رمضان